

**ČÍNSKE INVESTÍCIE V AFRICKÝCH ŠTÁTOCH BOHATÝCH
NA ZEMNÝ PLYN, UHLIE, URÁN A FOSFÁTY**

Ing. Nóra Szikorová, PhD.

ABSTRAKT

Čína je často kritizovaná za vykorisťovanie autokratických afrických štátov s cieľom podporiť vlastný ekonomický rast. Cieľom tohto článku je preskúmať úlohu vybraných nerastných surovín – zemného plynu, uhlia, uránu a fosfátov – a dôležitosť nízkej úrovne demokracie štátov, v ktorých sú ložiská týchto surovín alokované – pre čínskych investorov v Afrike. Na základe analýzy investícií do vybraných nerastných surovín a komparácie tokov, resp. zásob čínskych investícií v autokratických a neautokratických štátoch Afriky bohatých na dané nerastné suroviny dospievame k niekoľkým záverom: zemný plyn v súčasnosti nezohráva významnú rolu pri rozhodovaní čínskych investorov o alokovaní PZI v Afrike. Vzhľadom na obrovské ložiská uhlia v Číne a jej obmedzené ložiská v Afrike, táto komodita tiež nie je pre ČĽR kľúčová. V prípade ťažby uránu a fosfátov, ktorých cena sa na svetových trhoch v dôsledku nárastu dopytu po nich postupne zvyšuje, však badať silnejúci záujem Číny. Tieto nerastné suroviny sú v Afrike zatiaľ málo využívané a ťažené. Medzera na ťažobnom trhu uránu a fosfátov preto môže byť ľahko vyplnená čínskymi PIZ, a to bez ohľadu na stupeň demokracie v štátoch bohatých na ne.

Kľúčové slová: PIZ, autokratické režimy, ťažba nerastných surovín

ABSTRACT

China is often criticized for exploitation of authoritarian regimes in Africa in order to support its own economic development. The aim of this paper is to research the role of selected natural resources – natural gas, coal, uranium and phosphates – and the role democracy in these African countries in determining the locations for Chinese ODI. The analysis of Chinese investments in authoritarian and non-authoritarian regimes of Africa abundant on these natural resources demonstrates that natural gas and coal are not on the priority list of Chinese ODI in Africa, whereas uranium and phosphate deposits are becoming attractive. The extraction sector of African natural gas is already occupied by Western companies and China has only a little space to infiltrate. Taking into consideration the vast Chinese coal deposits, the African coal mines have a little to offer. Due to increase of demand the world price of uranium and phosphates keeps growing. The deposits of these elements in Africa are relatively untapped. This market niche may be easily filled by Chinese investors irrespective of their level of democracy.

Key words: ODI, authoritarian regimes, natural resource extraction

JEL: F59, F14, F21

ÚVOD

Čína je v západných kruhoch stále viac vnímaná ako novodobý vykorisťovateľ nerastného bohatstva Afriky, ktorý sleduje svoj vlastný ekonomický blahobyť a využíva, resp. zneužíva čierny kontinent na dosiahnutie svojich cieľov. Ministerka zahraničných vecí USA Hillary Clintonová niekoľkokrát už upozorňovala vo svojich rozhovoroch s africkými lídrami, či v rozhovoroch pre médiá, že ČĽR predstavuje hrozbu pre Afriku. Po ukončení summitu

FOCAC v Pekingu, kde sa každé tri roky stretávajú lídri afrických štátov a Číny nasledovala v auguste 2012 jej 11 dňová séria návštev v Senegale, Ugande, Južnom Sudáne, Keni, Malawi, JAR a Ghane. Počas svojich návštev a oficiálnych vystúpení sa vyjadrila, že americký model je predovšetkým o „trvalom partnerstve, ktoré pridáva hodnoty [Afrike] namiesto ich ťaženia“¹. Ďalej uisťovala svojich afrických poslucháčov, že „Amerika bude obhajovať demokraciu a ľudské práva napriek tomu, že jednoduchšie by bolo dívať sa opačným smerom a nechať prúdiť nerastné suroviny.“² Kritici tiež často vyčítajú čínsku podporu autokratických režimov a bujnenia korupcie. Čínska vláda poprela tieto obvinenia a prezentuje čínske priateľstvo a rovnosť s africkými štátmi aj na globálnych fórach, či už v rámci FOCAC alebo OSN.

Do akej miery sú teda čínske investície v Afrike determinované nerastnými surovinami? Vyhľadáva Čína primárne autokratické štáty bohaté na uvedené nerastné suroviny, aby z nich vytvorila ekonomiky prehnane závislé od zahraničného obchodu s ňou? Ťažba ktorých nerastných surovín v Afrike je v súčasnosti najľákavejšia pre ňu? Cieľom tohto článku je zodpovedať tieto otázky a overiť antagonistické tvrdenia prostredníctvom štatistickej ako aj kvalitatívnej analýzy.

1 Metodológia a dáta

Cieľom tohto článku je analyzovať súvislosť čínskych PIZ³ v afrických diktátorských štátoch s ich bohatstvom na vybrané nerastné suroviny: na zemný plyn, uhlie, urán a fosfáty. Na dosiahnutie tohto cieľa použijeme kategorizáciu krajín podľa indexu demokracie vypracovaného EIU. Kvôli zachovaniu konzistentnosti dát, napriek existencii indexu demokracie na rok 2011, budeme používať delenie z roku 2010, keďže všetky ostatné štatistické údaje sú posledné zverejnené pre rok 2010. V afrických štátoch bohatých na tieto vybrané nerastné suroviny preskúmame ich export, toky, resp. zásoby čínskych investícií a identifikujeme podiel autokratických režimov Afriky bohatých na danú nerastnú surovinu na celkovom toku, resp. zásobách čínskych investícií v Afrike. Následne budeme analyzovať čínske investície do ich ťažby a porovnáme ich s investíciami ostatných štátov. Tým zodpovieme aj poslednú otázku: ťažba ktorých nerastných surovín v Afrike je v súčasnosti pre Čínu najľákavejšia?

Údaje o produkcii a rezervách jednotlivých surovín sú čerpané zo štatistických databáz *British Petrol*, *World Nuclear Association* a *US Geological Survey*. Údaje o objeme obchodu s jednotlivými kategóriami nerastných surovín pochádzajú zo štatistických databáz UNCTAD. Uvedené údaje o čínskych investíciách v jednotlivých autokratických štátoch Afriky sú použité z čínskej verzie Štatistickej správy o čínskych PIZ (orig. 中国对外直接投资统计公报) zverejňovanej každoročne Ministerstvom obchodu ČĽR – MOFCOM.

2 Čínske investície v štátoch Afriky bohatých na zemný plyn

V Afrike sa nachádza 7,9 % dokázaných celosvetových zásob zemného plynu, pričom 7,3 % je alokovaných v nasledovných štyroch štátoch: v Nigérii (2,8 %), v Alžírsku (2,4 %), v Egypte (1,2 %) a v Líbyi (0,8 %) ⁴, teda v autokratických štátoch Afriky. Ani v jednom prípade Čína nie je najväčším investorom, hoci čínske PIZ sú v nich prítomné. Kumulatívne do

¹ CLINTON, H. R.: *Remarks on Building Suitable Partnerships in Africa*. [online]. 2012. [Cit. 1.9.2012]. Dostupné na internete: < <http://www.state.gov/secretary/rm/2012/08/195944.htm> >

² Ibid.

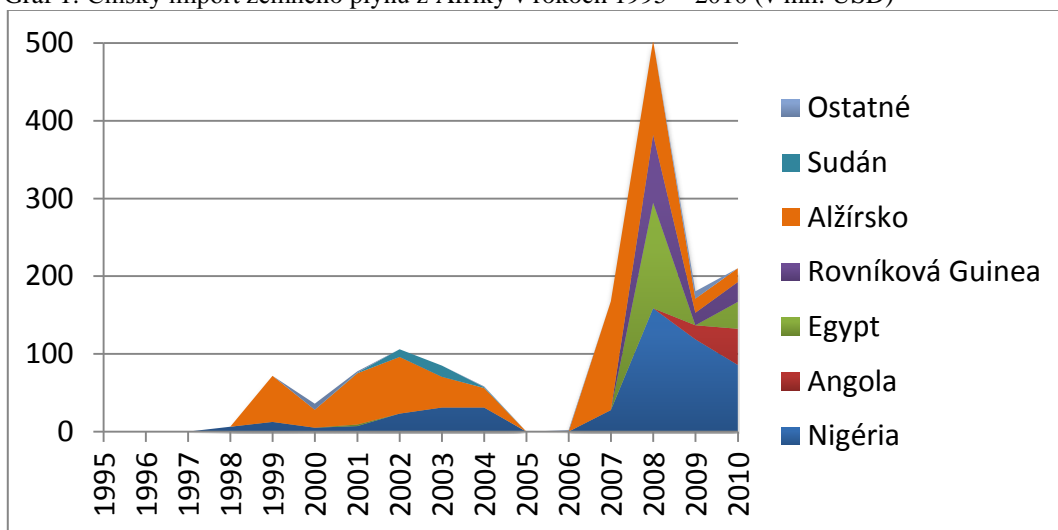
³ PIZ – priame investície v zahraničí, ang. Ekvivalent ODI - Outward Direct Investments

⁴ BRITISH PETROL. 2011. *BP Statistical Review of World Energy*. [online]. 2011. [Cit. 18.2.2012]. Dostupné na internete: <www.bp.com/statisticalreview>

nich Čína investovala do roku 2010 3 %⁵ zo svojho celkového objemu priamych investícií v Afrike, zemný plyn teda rozhodne nemá významnú úlohu pri čínskych investičných záujmoch.

Spomedzi všetkých štátov Afriky hral v roku 2010 zemný plyn najväčšiu rolu v exporte Alžírsku (39 %), Rovníkovej Guiney (12 %), Egyptu (9 %), Líbye (8 %) a Nigérie (5 %)⁶. Čína ho importuje zo všetkých uvedených krajín, okrem Líbye. Dlhodobu sú pre ňu najväčšími dodávateľmi tejto komodity Nigéria a Alžírsko. Pre ne však Čína nie je hlavnou exportnou destináciou. ČLR vlastní 1,5 % celosvetových dokázaných rezerv zemného plynu a produkuje 3 %. V porovnaní s rokom 2003 sa čínska spotreba zemného plynu zvýšila o 221 %⁷, kým toky čínskych investícií v týchto piatich štátoch narástli o 1 369 %⁸ a dovoz zemného plynu z Afriky narástol o 146 %, pričom výraznejší nárast importov začal v roku 2007⁹. Zvýšený dopyt po zemnom plyne Čína uspokojovala väčšinou dovozmi z Turkménska, z krajín Blízkeho Východu, z Austrálie, z Malajzie, z Indonézie a z Ruska. Africký zemný plyn tvorí len 3 % čínskeho importu.

Graf 1: Čínsky import zemného plynu z Afriky v rokoch 1995 – 2010 (v mil. USD)

Prameň: Vlastné spracovanie na základe údajov UNCTAD.

⁵ Vypočítané podľa MOFCOM: 2010年度中国对外直接投资统计公报 (2010 Statistical Bulletin of China's Outward Foreign Direct Investment). [online]. Peking: MOFCOM, 2011. [Cit. 10.11.2011]. Dostupné na internete:

<<http://hzs.mofcom.gov.cn/accessory/201109/1316069604368.pdf>>

⁶ SZIKOROVÁ, N.: Súvislosť čínskych priamych investícií a nerastného bohatstva v autokratických režimoch Afriky. In *Medzinárodné vzťahy*. ISBN 1336-1562, 2012, roč. 10, č. 1, s. 42.

⁷ Ibid.

⁸ Vypočítané podľa MOFCOM: 2010年度中国对外直接投资统计公报 (2010 Statistical Bulletin of China's Outward Foreign Direct Investment). [online]. Peking: MOFCOM, 2011. [Cit. 10.11.2011]. Dostupné na internete:

<<http://hzs.mofcom.gov.cn/accessory/201109/1316069604368.pdf>>

⁹ Vypočítané podľa: UNCTAD: Handbook of Statistics 2010. [online]. [cit. 9.2.2012].

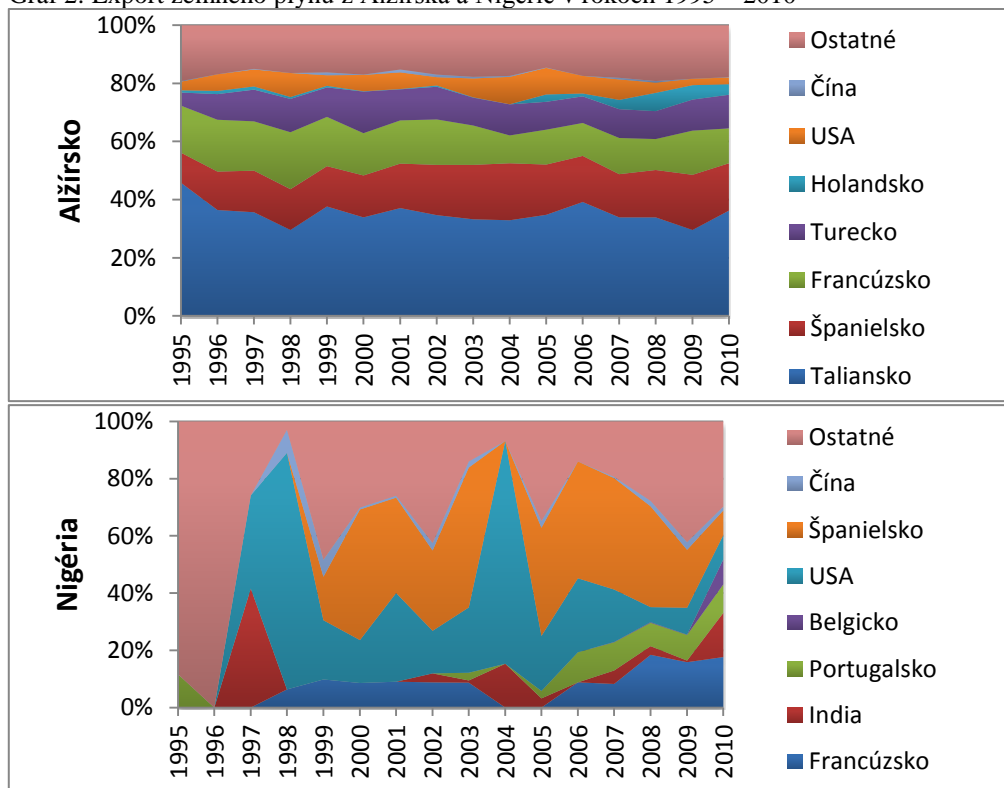
Dostupné na internete: <<http://stats.unctad.org/Handbook/ReportFolders/reportFolders.aspx>>

Alžírsko exportuje väčšinu svojho zemného plynu do Európy, Čína bola v roku 2010 na 22. mieste (graf 2) jej exportných destinácií pre túto komoditu. Ťažbu i distribúciu zemného plynu ovláda štátny podnik Sonatrach. Zahraničné ťažobné spoločnosti tu majú minimálnu účasť, pričom Sonatrach začal hľadať zahraničných investorov, medzi ktorými kandiduje i čínsky Sinopec. Nedostatočná infraštruktúra v púšti, kde sa ložiská nachádzajú, odrádza väčšinu investorov.

Teritoriálne zloženie nigérijského exportu zemného plynu sa postupne menilo. Dlhodobu boli najväčšími importérmi USA a Španielsko (graf 2), postupne sa objavovali ostatné štáty EÚ a India. Čína bola v roku 2010 na 12 mieste. Dokázané zásoby zemného plynu v Nigérii sú omnoho vyššie než ropy, dlho však chýbali technológie na jej ťažbu. Nigérijská plynová spoločnosť podpísala dohody so Shell a Chevronom o ťažbe koncom 90. rokov, keď začal aj výraznejší export tejto suroviny. Čína tu zatiaľ nehrá významnú rolu. Po akvizícii Addaxu Sinopecom v auguste roku 2009, ktorý ročne vyťažil 3,5 % nigérijského zemného plynu, sa tento podiel stáva čínskym.

Pre Egypt je Čína jednou z marginálnych destinácií exportu zemného plynu (1 %) a na líbyjskom zozname za rok 2010 ani nefiguruje (v roku 2009 exportovala Líbya menšie množstvo zemného plynu do Číny)¹⁰. Rovníková Guinea jej tiež dodávala len 3 % svojho zemného plynu. Angola vyrába z ropy a zemného plynu nepatrné množstvo skvapalneného propánu a butánu, ktoré exportuje do Brazílie a Číny.

Graf 2: Export zemného plynu z Alžírska a Nigérie v rokoch 1995 – 2010

Prameň: Vlastné spracovanie na základe údajov UNCTAD.

¹⁰ UNCTAD: Handbook of Statistics 2010. [online]. [cit. 9.2.2012]. Dostupné na internete: <<http://stats.unctad.org/Handbook/ReportFolders/reportFolders.aspx>>

3 Čínske investície v štátoch Afriky bohatých na uhlie

ČLR je najväčším producentom uhlia na svete. V roku 2010 mala na celkovej produkcii uhlia 48,3 % podiel¹¹. Zásoby uhlia v Afrike sú relatívne malé. Okrem JAR kde sa nachádza 3,5 % celosvetových zásob, sa uhlie v ostatných štátoch vyskytuje v minimálnej miere (0,2 %)¹². JAR, kde je nefunkčná demokracia s lepším hodnotením indexu demokracie než na Slovensku, exportovala v roku 2010 20 % svojho uhlia do Číny. Do roku 2009 boli pre vývozcov juhoafrického uhlia prioritné štáty EÚ. V roku 2009 sa ním stala India a po 1 127 % náraste exportu uhlia do Číny oproti roku 2009 je od roku 2010 Čína na druhom mieste¹³.

Čínska ekonomika potrebuje uhlie pre priemyselnú výrobu. Environmentálna degradácia, ktorú fosílna palivá v krajine spôsobili, sa dostala na hranicu tolerovateľnosti občanmi. Komunistická strana Číny environmentálne znečistenie krajiny nedokáže štatistickými údajmi zakryť. Na udržanie svojej pozície musí byť veľmi pozorná k požiadavkám svojich občanov a prijať opatrenia na zlepšenie životného prostredia. Pre nasledujúce roky sa plánuje väčšmi odpútať od fosílnych palív, v rámci nich i uhlia, preto v čínskej ekonomike predpokladáme postupný pokles významu tejto komodity.

V jednotlivých autokratických štátoch Afriky sú zásoby uhlia blízke nule. Túto komoditu preto považujeme za marginálnu pre jej angažovanie sa v Afrike.

4 Čínske investície v štátoch Afriky bohatých na urán

Na zvýšenie podielu jadrovej energie na celkovej spotrebe energie je nevyhnutné zvýšiť množstvo uránu v ČLR. Kľúčovou otázkou je: ako? Afrika je jednou z regiónov bohatou na urán. Čína v roku 2010 spotrebovala 2,7 % jadrovej energie vo svete a Afrika, konkrétne JAR, 0,5 %¹⁴. Vzhľadom na vysoký počet autokratických režimov v Afrike, aj väčšina tejto strategickej suroviny sa nachádza v nich (tabuľka 1).

V štátoch, kde sa nachádzajú ložiská uránu je alokovaných 52,1 % celkových zásob čínskych PIZ v Afrike. Veľkosť celkového objemu čínskych investícií v Juhoafrickej republike, vysoko prevyšuje všetky ostatné štáty, preto keď hodnotíme percentuálny podiel investícií v autokratických a neautokratických štátoch, ČLR investovala kumulatívne viac do štátov vlastniacich ložiská uránu, ktoré nie sú autokratické. Okrem toho, cenová dostupnosť jednotlivých ložísk je najlepšia práve v JAR, preto predpokladáme zvýšenie investičných tokov do tejto krajiny. Pri súčasnej úrovni cien do 130 USD za kg uránovej rudy, je už ťažba rentabilná takmer vo všetkých afrických uránových baniach. Ťaží sa zatiaľ iba v Nigeri, Namíbii, JAR a od roku 2009 aj v Malawi¹⁵.

¹¹ BP: BP Statistical Review of World Energy. [online]. [Cit. 18.2.2012] Dostupné na internete: <<http://www.bp.com/statisticalreview>>

¹² Ibid.

¹³ UNCTAD: Handbook of Statistics 2010. [online]. [cit. 9.2.2012]. Dostupné na internete: <<http://stats.unctad.org/Handbook/ReportFolders/reportFolders.aspx>>

¹⁴ BP: BP Statistical Review of World Energy. [online]. [Cit. 18.2.2012] Dostupné na internete: <www.bp.com/statisticalreview>

¹⁵ World Nuclear Association: World Uranium Mining. [online]. December 2011. [cit 5.3.2012]. Dostupné na internete: <<http://www.world-nuclear.org/info/inf23.html>>

Tabuľka 1: Dokázané zásoby uránu v Afrike odstupňované podľa cenovej dostupnosti v tonách a ich ťažba

Krajina	Podiel zásob čínskych PIZ v 2010	<\$ 40/kg	<\$ 80/kg	<\$ 130/kg	<\$ 260/kg
Niger	2,9 %	17 000	42 500	242 000	244 600
JAR	31,8 %	76 800	142 000	195 200	195 200
Namíbia	0,4 %	0	2 000	157 000	157 000
Alžírsko	7,2 %	0	0	19 500	19 500
Malawi	0,2 %	0	8 100	13 600	13 600
Stredoafr. rep.	0,4 %	0	0	12 000	12 000
Tanzánia	2,4 %	0	0	0	8 900
Somálsko*		0	0	0	5 000
Gabon	1,0 %	0	0	4 800	4 800
Zimbabwe	1,0 %	0	0	0	1 400
DR Kongo	4,8 %	0	0	0	1 400

Pozn.: Zvýraznené štáty sú podľa EIU zaradované medzi autokratické režimy.

* nefiguruje v údajoch EIU, ani MOFCOM.

Prameň: NEA, OECD, IEA: Uranium 2009: Resources, Production and Demand, 2010, s 19, 50.
EIU: Democracy index 2010, 2011. MOFCOM: 2011.

V najväčších uránových baniach Afriky sú s výnimkou Vaal River v Juhoafrickej republike producentmi uránu západné spoločnosti (tabuľka 2). Čína ani v jednej z nich nie je činná. Ale to neznamená, že záujem z čínskej strany o urán v Afrike nie je. Najväčšia čínska jadrová spoločnosť *China National Nuclear Corporation*, podpísala v roku 2010 dohodu s CADF o ťažobných aktivitách v Afrike. Odvtedy založila niekoľko dcérskych spoločností za účelom explorácie a ťažby. Poskytla úvery na projekty v Namíbii na Kalahari a v roku 2010 skúpila 37,2 % podiel v Ideal Mining na ťažbu uránu v Azeliku a približne 100 čínskych spoločností získalo licenciu na prieskum potenciálnych uránových ložísk v Botswane. V roku 2011 Čína prejavila záujem o výstavbu atómovej elektrárne vo východnej Afrike, čím by sa zrušil monopol JAR na produkciu jadrovej energie v Afrike.

Tabuľka 2: Produkcia uránu v štátoch Afriky v roku 2010

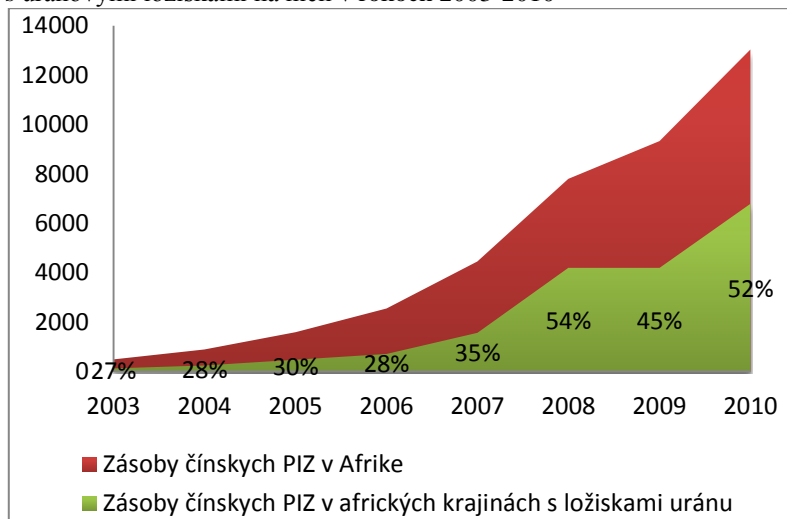
Štát	Produkcia (t)	Ložisko (spoločnosť)	Vlastníctvo	Produkcia (t)
Niger	4 198	Arlit (Somair/Areva)	FRA	2 650
		Akouta (Cominak/Areva)	FRA	1 548
JAR	583	Vaal River (AngloGold)	JAR	563
Namíbia	4 496	Rossing (Rio Tinto 69%)	VB	3 077
		Langer Heinrich (Paladin)	Austrália	1 419
Malawi	670	Kayelekera (Paladin)	Austrália	670

Prameň: World Nuclear Association: World Uranium Mining. [online]. December 2011. [cit. 5.3.2012]. Dostupné na internete: <<http://www.world-nuclear.org/info/inf23.html>>

Podľa štatistickej databázy UNCTAD, ČĽR do roku 2010 neimportovala z Afriky žiadny urán. Čína síce ťaží urán vo Vnútorom Mongolsku a v Ujgursku a importuje väčšinu uránu z Kazachstanu, Austrálie, a Kanady, v súčasnosti sa už aj v Afrike sa nájde uránová ruda, ktorá je vyvázaná do Číny. Od roku 2011 austrálsky Paladin podpísal memorandum o porozumení s *China Guangdong Nuclear Power Group* o dodávkach uránu, ktoré ťaží v Namíbii do Číny od roku 2011.

Vzhľadom na kontinuálne zvyšovanie podielu investícií v štátoch, ktoré majú ložiská uránu (graf 3), predpokladáme, nárast importov tejto suroviny do Číny. Urán je bez pochyb jedným z hlavných nerastných surovín, po ktorých sa bude čínsky dopyt zväčšovať. K februáru 2012 bolo v Číne 14 fungujúcich jadrových elektrární, rozostavaných je 26 a v roku 2012 sa má začať výstavba ďalších¹⁶. Čínsky jadrový entuziazmus sa síce po nehode v japonskej Fukušime v roku 2011 utlmil, vzhľadom na neúnosnosť znečistenia ovzdušia v niektorých čínskych regiónoch, to z dlhodobého hľadiska vládu neodradí od budovania ďalších jadrových reaktorov. Miesto toho, vláda zvýšila podporu a financovanie vývoja bezpečnejších reaktorov.

Graf 3: Vývoj zásob PIZ Číny v Afrike v miliónoch USD a percentuálny podiel štátov s uránovými ložiskami na nich v rokoch 2003-2010

Prameň: Vlastné spracovanie podľa údajov MOFCOM.

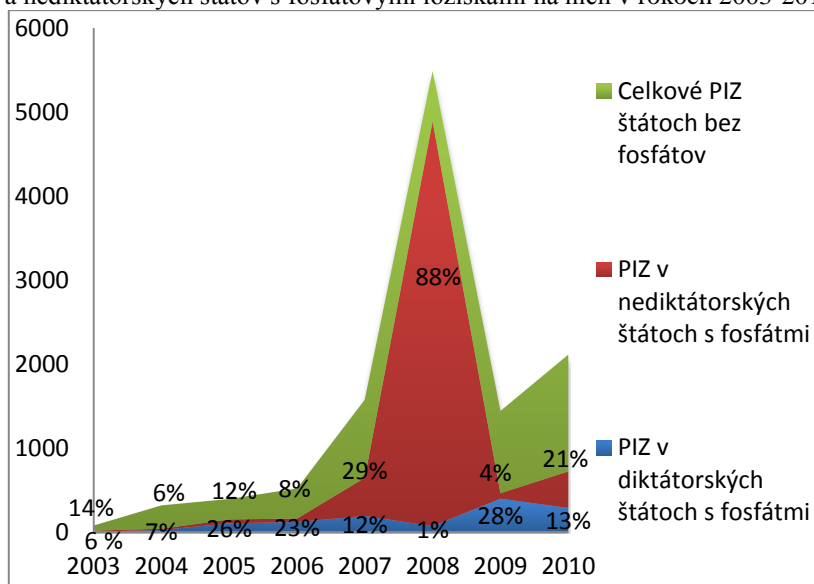
5 Čínske investície v štátoch Afriky bohatých na fosfáty

Medzi strategické suroviny budúcnosti sa zaraďujú aj fosfáty. Dôvodom je ich využiteľnosť v poľnohospodárstve. Rastliny ho potrebujú na rast, od množstva fosforu v pôde závisí jej úrodnosť, pričom neexistuje žiadna jeho náhrada v prírode. Fosfor sa používa pri tiež na výrobu CRT displejov, televízorov, monitorov, žiaroviek, či radarových systémov, jednoducho v technológiách, ktoré budú v najbližších dekádach expandovať. Jeho zdroje sú výrazne obmedzené. Zhodou náhod, práve Čína je najväčším výrobcom fosfátov a má aj najväčšie zásoby. Nasledujú USA a Maroko. Tieto tri štáty tvorili v roku 2010 66 % celosvetovej produkcie fosfátov¹⁷. V Afrike sú najväčšie bane v Maroku a v Namíbii, menšie sa nachádzajú i v oblasti Západnej Sahary, v Tunisku, v Egypte, v JAR, v Alžírsku, v Senegale, v Togu a v Zimbabwe. Okrem Namíbie, JAR a Senegal, sú všetky štáty diktátorské. Kvôli demokratickosti JAR, podiel čínskych investícií v nediktátorských štátoch Afriky je kumulatívne takmer trojnásobný v porovnaní s diktátorskými štátmi.

¹⁶ World Nuclear Association: Plans for New Reactors Worldwide. [online]. Február 2012. [cit. 5.3.2012]. Dostupné na internete: <<http://www.world-nuclear.org/info/inf17.html>>

¹⁷ USGS: 2010 Minerals Yearbook. Phosphate Rock (Advance Release), október 2011, Tabuľka 10. s.10.

Graf 4: Vývoj tokov PIZ Číny do Afriky v mil. USD a percentuálny podiel diktátorských a nediktátorských štátov s fosfátovými ložiskami na nich v rokoch 2003-2010

Prameň: Vlastné spracovanie podľa údajov MOFCOM.

V období 2003-2010 je možné pozorovať mierny nárast podielu štátov s ložiskami fosfátov na tokoch čínskych PIZ (graf 4), ktoré v roku 2010 tvorili 44 % celkových investícií. Ak abstrahujeme od roku 2008, keď čínska ICBC kúpila 20 % podiel na juhoafrickej Standard Bank v hodnote 5,5 miliardy USD, väčšina PIZ šla do nediktátorských štátov, opäť s JAR na čele. Úzka spolupráca Číny s JAR je dôkazom toho, že Čína nevyhľadáva prednostne autoritárske režimy. Pokiaľ bude chcieť udržať svoj ekonomický rast a vyrábať sofistikované výrobky, najmä IT, v súlade s 12. päťročným plánom, fosfáty budú naberáť na význame i napriek tomu, že v Číne sú najväčšie ložiská na svete. Na vývoz fosfátov čínska vláda uvalila 110% exportné clá¹⁸. Šetrenie domácich zdrojov tejto neobnoviteľnej obmedzenej nerastnej suroviny a rastúce ceny považujeme za dôvod.

ZÁVER

Analýza investícií do vybraných nerastných surovín – zemného plynu, uhlia, uránu a fosfátov – v jednotlivých afrických štátoch potvrdila význam určitej kategórie nerastného bohatstva Afriky pre čínske investície v Afrike a naopak, vyvrátila význam autokratických režimov Afriky pri výbere investičných lokalít.

Zemný plyn patrí medzi fosílna palivá a jeho ložiská v Afrike zatiaľ nezbudili výraznejšiu pozornosť Číny. Importuje ho predovšetkým z Turkménska, z krajín Blízkeho Východu, Austrálie, Malajzie, Indonézie a z Ruska. Ani pre africké krajiny s ložiskami zemného plynu Čína nie je kľúčovou destináciou pre jeho vývoz a čínske investície sú prítomné v tomto sektore len minimálne. Najmarkantnejšie sa prejavili v Nigérii po akvizícii Addaxu Sinopecom, hoci v tomto obchode hrala väčšiu úlohu ropa, než plyn. Čínske investície

¹⁸ WTO hodnotilo tieto clá za ilegálne, preto ich čínska vláda v roku 2012 zrušila a zaviedla iné antiexportné opatrenia v súlade s podmienkami WTO. Ni, V: WTO Orders China to Remove Export Restrictions on Industrial Minerals. In China Briefing. [online]. 1.2.2012. [cit. 7.3.2012]. Dostupné na internete: <<http://www.china-briefing.com/news/2012/02/01/wto-orders-china-to-remove-export-restrictions-on-industrial-minerals.html>>

v krajinách s ložiskami zemného plynu neustále rastú. Tento trend je ale badateľný v takmer každom štáte Afriky. Rast dopytu po zemnom plyne Čína prednostne uspokojuje okolitými ložiskami a zemným plynom z krajín Blízkeho východu. V krátkodobom časovom horizonte predpokladáme mierny nárast investícií do ťažby zemného plynu v Afrike, nie však výrazný, keďže africké ložiská už majú väčšinou pokryté európske a US spoločnosti.

Uhlie je síce pre Čínu nevyhnutné na udržanie hospodárskeho rastu, z dlhodobého hľadiska však predpokladáme pokles jeho významu. Posledný päťročný plán ČĽR ako i čínske aktivity v súčasnosti smerujú k postupnému odpútaniu sa od fosílnych palív.

Na druhej strane predpokladáme nárast importu uránu pre 40 jadrových elektrární, ktoré vláda zatiaľ plánuje postaviť do roku 2020. Už v roku 2006 Štátna rada vydala strednodobé a dlhodobé zámery o rozvoji jadrovej energie na roky 2005-2020. V pláne bolo postavenie nových jadrových elektrární. Niektoré projekty boli už realizované, čo je znakom naplňania plánov. Preto predpokladáme, že ciele vytýčené v 12. päťročnom pláne budú naplnené tiež. Uránové ložiská sú v Afrike zatiaľ málo využívané. Dlhodobým dôvodom bola nízka cena uránu, ktorá sa premietla do nerentability ťažby. Mnoho uránových ložísk ešte nie je objavených a v známych ložiskách sa ešte nespustila ťažba. Okrem toho, jediný štát, ktorý má postavenú jadrovú elektráreň v Afrike a zásobuje energiou všetky okolité štáty, je JAR. Čína už ponúkla postavenie ďalšej jadrovej elektrárne na východe Afriky. Vzhľadom na rozmiestnenie známych uránových ložísk očakávame, že onedlho sa objaví ponuka aj v západnej Afrike s predpokladaným barterovým spôsobom financovania, napríklad uránom. Čínske kontrakty sa osvedčili na čiernom kontinente. Spokojné sú s nimi obe strany. Jediným kritikom je Západ.

Pokiaľ Čína bude chcieť udržať svoj ekonomický rast a vyrábať sofistikované výrobky, fosfáty budú naberať na význame i napriek tomu, že v Číne sú najväčšie ložiská na svete. Šetrenie domácich zdrojov tejto neobnoviteľnej obmedzenej nerastnej suroviny a rastúce ceny považujeme za hlavný dôvod. Severná Afrika sa v budúcnosti stane dôležitou nie pre ropu a zemný plyn, ale práve kvôli fosfátovým ložiskám.

Na základe tejto analýzy možno tvrdiť, že investičný potenciál majú práve tie africké štáty, ktoré sú bohaté na urán a fosfáty, bez ohľadu úroveň demokracie. Zároveň je však nutné podotknúť, že ani v jednom z afrických štátov bohatých na uvedené nerastné suroviny, ČĽR nie je hlavným investorom. Ťažobný sektor týchto štátov je väčšinou obsadený západnými investormi. Čína má najväčšiu šancu získať prístup k týmto nerastným surovinám v nových náleziskách.

POUŽITÁ LITERATÚRA:

1. BRITISH PETROL (2011). *BP Statistical Review of World Energy*. [online]. 2011. [Cit. 18.2.2012]. Dostupné na internete: <www.bp.com/statisticalreview>
2. CLINTON, H. R. (2012). *Remarks on Building Suitable Partnerships in Africa*. [online]. 2012. [Cit. 1.9.2012]. Dostupné na internete: <<http://www.state.gov/secretary/rm/2012/08/195944.htm>>
3. ECONOMIST INTELLIGENCE UNIT (2010). *Index of Democracy 2010*. [online]. 2010. [Cit. 19.10.2011]. Dostupné na internete: <http://graphics.eiu.com/PDF/Democracy_Index_2010_web.pdf>
4. MOFCOM (2010). *2010 年度中国对外直接投资统计公报* (2010 Statistical Bulletin of China's Outward Foreign Direct Investment). Beijing: MOFCOM.
5. NEA – OECD – EIA (2010). *Uranium 2009: Resources, Production and Demand*. Paríž: OECD Publishing, 2010.
6. NI, V (2012). *WTO Orders China to Remove Export Restrictions on Industrial Minerals*. In *China Briefing*. [online]. 1.2.2012. [cit. 7.3.2012]. Dostupné na internete:

- <<http://www.china-briefing.com/news/2012/02/01/wto-orders-china-to-remove-export-restrictions-on-industrial-minerals.html>>
7. SZIKOROVÁ, N. (2012). Súvislosť čínskych priamych investícií a nerastného bohatstva v autokratických režimoch Afriky. In: *Medzinárodné vzťahy*, 2012, roč. 10, č. 1, s. 36-44.
 8. UNCTAD (2011). *Handbook of Statistics 2010*. New York: UNCTAD, 2011.
 9. USGS (2011). *2010 Minerals Yearbook. Metals and Minerals (Advance Release)*. [online]. Október 2011. [cit. 6.3.2012]. Dostupné na internete: <<http://minerals.usgs.gov/minerals/pubs/commodity/myb/>>
 10. WORLD NUCLEAR ASSOCIATION (2011). *World Uranium Mining*. [online]. December 2011. [cit. 5.3.2012]. Dostupné na internete: <<http://www.world-nuclear.org/info/inf23.html>>
 11. WORLD NUCLEAR ASSOCIATION (2012). *Plans for New Reactors Worldwide*. [online]. Február 2012. [cit. 5.3.2012]. Dostupné na internete: <<http://www.world-nuclear.org/info/inf17.html>>

KONTAKT

Ing. Nóra Szikorová, PhD.
Katedra medzinárodných ekonomických vzťahov a hospodárskej diplomacie
Fakulta medzinárodných vzťahov
Ekonomická univerzita v Bratislave
Dolnozemska cesta 1/B
85235 Bratislava
E-mail: nora.szikorova@euba.sk